

לשמור על חיילנו

גם מפני עצמם

בית יוצר
לבניין הרוח
חיל החינוך והנוער

בערוצי התקשורת השונים צצו אתמול כפטריות אחרי הגשם המלצות שנראו כאילו נלקחו מאינספור דיונים צבאיים בשנה ורבע האחרונות: "מה לעשות כדי להימנע ממעצר בחו"ל?" שואל האתר ומשיב: "לא להעלות תמונות מפעילות צבאית", "אם יש תמונות כאלה- מיחקו אותן", ועוד כהנה. מישהו באחת הרשתות הציע לתקן את השקף, ותחת השאלה "מה לעשות כדי להימנע..." "כתב באותיות גדולות: "לא לבצע פשעי מלחמה". חשוב שנסדר את הנחת היסוד לדיון: מי שכתב את זה מפספס משהו. הקו המחבר בין ארגוני BDS ומעקב שונים, לבין ממשלות כאלה ואחרות בעולם שיפעלו נגד חיילי צה"ל- הקו הזה אינו עובר בהכרח בתחומם של פשעי מלחמה. אלה ואלה ירדפו חיילים, מפקדים, גם על דברים שעשו על פי החוק, גם על מקרים בהם פעלו כראוי ואולי אף בגבורה, וגם על מקרים בהם הם ביצעו בדיוק את מה שדרשנו וציפינו מהם לעשות. החייל (המשוחרר) הזה ספציפית אינו הנקודה כאן. בכנות, אני מדמיין אותו שם, בברזיל, הרחק משדה הקרב, מנסה לסדר את הראש והנפש - והלב יוצא אליו.

אני מאחל לאף חייל, בסדיר ובמילואים, להיות מעוכב במדינה זרה על פועלו כחייל במדי צה"ל. אני גם רוצה להניח לצורך הדיון שהחייל הנ"ל פעל על פי הפקודות, כחוק, לאור רוח צה"ל, וכהנחה נוספת, סבירה למדי- שהוא סיכן את חייו לא פעם ולא פעמיים במטרה להגן על אחיו ואחיותיו לנשק ועל מולדתו. זה המקרה וזה הכלל לגבי רובם המכריע של לוחמינו- הם עמדו באתגרים מוסריים וערכיים בלתי נתפסים. המציאות היא שחיילי צה"ל נלחמים מלחמה שהיא מורכבת וארוכה. והיא מורכבת בראש ובראשונה בגלל האופן שבו חמאס בחר להילחם אותה: עם אזרחים, נשים ותינוקות חטופים בלב אוכלוסיה אזרחית. ועם אזרחים מקומיים כמסווה וכמעטפת אנושית לפעילות טרור. אבל הנקודה היא זו: החייל שכמעט ועוכב הוא רק פנים, ושם ספציפי- לכאב ראש שמטריף את צה"ל ואת מדינת ישראל בשנה האחרונה- עיסוק בלתי פוסק בסרטונים ותמונות שמועלים חדשות לבקרים מהגזרות השונות. ככה זה כשנלחמים לא רק על הכרעה בשדה הקרב, אלא גם בשדה הליגיטימציה וחופש הפעולה. ככה זה כשיש לך מצפן ערכי ברור ויש דברים שאתה לא מוכן שהצבא שלך יעשה. וזו לא בעיה נקודתית של סמ"ר ישראל ישראלי. זה כאב ראש אסטרטגי ברמה הלאומית. והוא יכול להיפתר מלמטה, דרכנו המפקדים- לא מלמעלה, ולא מבחוץ.

כי יש עוד אמת שצריכה להיאמר על סרטוני הטיקטוק משדה הקרב- חלקם משעשעים, חלקם הזויים, וחלקם מרגשים. אך חלקם הגדול הוא לא יותר ממבין. הבטן מתכווצת מאיך שאנחנו עצמנו נראים, מאיך שאנחנו עצמנו מוציאים את דיבתנו רעה. והעיסוק בהם אינו טפל. הוא הכרה בכך שדימוי ציבורי, בינלאומי, ובעיקר דימוי עצמי- הם חלק מעוצמה שמנצחת מלחמות. הצילום, בתום לב, במשובת נפש, או בזדון- כולם גם יחד מסייעים לאויבינו במלחמה נגדנו. עניינים של חופש פעולה, שמירה על עצמנו מבחינה משפטית, מניעת סערות תקשורת מיותרות, היכולת לאפשר לדרגים מדיניים ומדיניים צבאיים לעסוק בעיקר- כל אלה חשובים. אבל אנחנו הרי מפקדים. זה המקצוע שלנו לפני הכל. ולכן בכל הסברה, בכל פעולה, וללא קשר למה קרה או לא קרה עם ישראל ישראלי ותועד בנייד שלו או של חבריו: אנחנו תמיד נגיד קודם כל את האמת הערכית הפשוטה: "סור מרע, עשה טוב" - והנה הפירוש שלי - המ"פ / המג"ד / המח"ט - לאיך הטוב הזה נראה. עשה את הדבר הנכון, וממילא לא יהיה לך דברים הזויים לתעד. אכפת לי ממך כמפקד ולכן אני אשמור עליך מבצעית, מוסרית, ערכית.

אגב, זה לא יפתור את בעיות היסוד שלנו בעולם, וזה לא יימנע מארגונים כאלה ואחרים לרדוף אותנו, לעתים בהצלחה. אבל זה יאפשר לנו להיות צבא עוד יותר טוב מכפי שהננו.

תא"ל סמואל בומנדיל
קצין החינוך והנוער הראשי